

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

LIST EN LIEFDE

(Kabale und Liebe)

Een burger-treurspel

door

Friederich Schiller

Vertaling: Josephine Soer

Toneelfonds J. Janssens

Antwerpen - 1993

Nr. 2033

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel 4

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

cop. 1993 Toneelfonds J. Janssens/

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Personen :

PRESIDENT VON WALTER, aan het hof van een duitse vorst.

FERDINAND, zijn zoon, majoor.

VON KALB, hofmaarschalk.

LADY MILFORD, maîtresse van de vorst.

WURM, privésecretaris van de president.

MILLER, stadsmuzikant.

ZIJN VROUW.

LUISE, zijn dochter.

SOPHIE, kamenier van Lady Milford.

EEN KAMERDIENAAR van de vorst.

LAKEIEN.

EEN ZANGER-CLAVECINIST.

EERSTE BEDRIJF

eerste scene

Huiskamer van Miller.

- MILLER : Eens en vooral: ik krijg daar last mee! Door de baron komt mijn dochter in opspraak. Mijn huis krijgt een slechte naam. Als de president hier achter komt... Ik wil dat niet, ik zal de jonker vragen om hier niet meer te komen.
- VROUW : Het is toch zeker jouw schuld niet. Jij hebt hem hier niet binnengehaald en je hebt ook niet met je dochter lopen leuren.
- MILLER : Ik heb hem inderdaad niet binnengehaald en ik heb ook niet met het kind lopen leuren, maar wie interesseert dat? Ik ben hoofd van het gezin en ik had beter op haar moeten letten. Ik had de majoor duidelijker op zijn nummer moeten zetten - of ik had meteen alles aan de president zijn heer vader moeten melden. De jonge baron praat straks zijn mond voorbij en ik zit met de gebakken peren, ik weet het toch!
- VROUW : Onzin! Geklets! Wat kan jou nou gebeuren? Wie maakt je wat? Je doet je werk toch zoals het hoort en je neemt zoveel leerlingen aan als je maar krijgen kan.
- MILLER : Maar wat schieten we er mee op? Hij kan het meisje niet als vrouw nemen. Er is helemaal geen sprake van nemen, ook niet als - God erbarm U - als tijdverdrijf!
- VROUW : God erbarm U.
- MILLER : Kijk, weet je wat het is? Als zo'n monsieur al wat heeft rondgekeken en zo hier en daar zijn gerief vandaan heeft gehaald, dan wil hij graag weer eens een mondvul fris drinkwater proeven. Pas op! Pas op! Al heb je ogen in je rug, al zet je bij elke druppel bloed een schildwacht, dan kletst hij haar nog omver waar je bij staat; hij pakt haar een keer en je ziet hem nooit meer terug. Het kind is voor de rest van

- MILLER : (VERVOLG) haar leven bedorven en blijft zitten. Je hebt zelfs de kans dat ze de smaak van het handwerk te pakken heeft en er mee doorgaat! Jezus Christus!
- VRUW : De hemel behoede ons.
- MILLER : Luise moet zichzelf behoeden! Wat kan zo'n wildebras nou anders willen? Het meidje is mooi, jong, het trippelt rond op kleine voetjes... Of ze hersens heeft doet er niet toe, daar letten ze niet op bij de vrouwtjes, als de goeie God maar scheutig is geweest in de buurt van het oëntuurtje. Zo'n flierefluiter snuffelt eerst eens hier en daar als een jachthond, maar krijgt hij er de lucht van dan is er geen houwen meer aan. Ik neem het hem niet eens kwalijk. Een mens is maar een mens, ik weet het toch.
- VRUW : Maar lees dan toch die prachtige brieven die Zijne Genade je dochter schrijft? Ach lieve God, dan zie je zonneklaar dat het hem alleen om haar mooie ziel te doen is.
- MILLER : Je kan me nog meer vertellen! Dat mooie zieltje is de omweg! Niemand valt graag met de deur in huis. Wie iets wil van het zoete vlees wijdt eerst uit over het goede hart. Ik vind het een onverkwikkelijke zaak. Als de gemoederen het in eer en deugd zijn eens geworden dan: pats!, nemen de lichamen daar een voorbeeld aan; de knechten apen de meesters na en tenslotte weet niemand meer ergens van en is alleen de zilveren maan de koppelaar geweest.
- VRUW : Maar bekijk dan toch die prachtige boeken die de majoor hier in huis heeft gebracht. Je dochter bidt er ook elke dag uit.
- MILLER : Ja! Alles moet eerst in de keuken van de belleterie op een zacht pitje worden gezet! Vuiligheid! Dat kind slikt al die hemelse zotte praat voor zoete koek, wordt er maar hitsig van en zo gaat het beetje christendom dat een vader een kind moeizaam bij brengt naar de bliksem. Vuiligheid zeg ik je! Zo'n meisje haalt zich van alles in haar hoofd, schaamt zich dat haar vader maar een klein muzikantje is en boort me

- MILLER : (VERVOLG) op die manier een flinke schoonzoon door de neus die me zo van pas zou komen bij mijn werk... Nee! Verdomme nog toe! Ik vat de koe bij de horens: ik ga de majoor precies vertellen hoe ik er over denk!
(hij wil gaan)
- VROUW : Hè toe nou, Miller. We hebben toch aardig geld gemaakt van de cadeaux....?
- MILLER : Het bloedgeld van mijn dochter? Loop naar de duivel, smerige koppelaarster! Ik ga nog liever bedelen en muziek maken voor een warme hap dan dat ik goeie sier maak met het geld dat mijn enig kind met haar ziel en zaligheid bekopen moet. Schei toch uit met dat verdomde koffieleuten en die snuiftabak, dan hoef je je dochter niet te verkwanselen. Ik heb altijd genoeg te vreten en een ordentelijk hemd aan mijn lijf gehad, daar heb ik zo'n rijke majoor niet voor nodig in mijn huis.
- VROUW : Loop toch niet zo hard van stapel, Miller. Ik zeg alleen dat we met mijnheer de majoor niet moeten gaan bekvechten, omdat hij de zoon van de president is.
- MILLER : Maar daar gaat het nou juist om! Daarom moet er vandaag nog een eind aan gemaakt worden. De president zal me dankbaar zijn als hij een rechtschape vader is. Jij moet mijn fluwelen jas afborstelen en ik laat me bij Zijne Exellentie aandienen. En ik zal tegen Zijne Exellentie zeggen: mijnheer uw zoon heeft een oogje op mijn dochter, mijn dochter is niet goed genoeg als vrouw voor mijnheer uw zoon, maar als hoer voor mijnheer uw zoon is zij te kostbaar, en daarmee basta! Zowaar ik Miller heet!

Tweede scène

Secretaris Wurm en de vorigen.

VROUW : Ach, goeie morgen, mijnheer de secretaris. Doet u ons weer eens een keer het genoegen?

WURM : Het genoegen is geheel aan mijn kant, nicht. Hier komt een edelman over de vloer, nietwaar, dan is mijn burgerlijk genoegen immers van nul en gener waarde.

VROUW : Wat mijnheer de secretaris al niet zegt! De majoor von Walter vereert ons inderdaad zo nu en dan met een bezoek, maar dat is nog geen reden om op een ander neer te kijken.

MILLER : Geef mijnheer een stoel, vrouw. Mag ik uw hoed aannemen?

WURM : Zo. En? Hoe gaat het met mijn aanstaande, of gewezen aanstaande, wat God verhoede...? Krijgen we mamzell Luise nog te zien...?

VROUW : Dank voor uw belangstelling, mijnheer de secretaris, maar u doet nou net of mijn dochter zo hoogmoedig is.

MILLER : (stoot zijn vrouw geërgerd aan) Hè mens...

VROUW : Het spijt me, maar mijn dochter is naar de kerk.

WURM : Dat doet me plezier moet ik zeggen. Ik zal in de toekomst een vrome christenvrouw aan haar hebben.

VROUW : Ja... Maar... U moet wel begrijpen, mijnheer de secretaris....

MILLER : Hè toe nou, mens!

VROUW : Mijnheer de secretaris zal toch zelf wel kunnen inzien dat....

MILLER : Mens!

VROUW : Goed is goed, maar beter is beter en een moeder mag het geluk van haar dochter, van haar enig kind, niet in de weg staan. U begrijpt toch wat ik bedoel, hè mijnheer de secretaris?

- WURM : Bedoel? Wat bedoel? Hoezo?
- VROUW : Nou ja... eh... ik wil maar zeggen... als Onze Lieve Heer nu eenmaal persé een genadige madame van onze dochter wil maken...
- WURM : Wat zegt u daar?!
- MILLER : Blijf zitten, blijf zitten, mijnheer de secretaris. Dat wijf is gek. Hoe komt ze er bij! Waar haalt ze die "genadige madame" vandaan? De stommerd kletst maar wat.
- VROUW : Ja ja, scheld me maar uit! Ik weet wat ik weet - en wat mijnheer de majoor heeft gezegd, dat heeft hij gezegd!
- MILLER : Hou je nou je bek dicht ja of nee? Ik sla nog een instrument op je kop aan splinters, versta je?! Wat weet je? Wat kan hij nou hebben gezegd? Luister niet naar dat gezwam, neef. Vooruit, hoepel op jij, naar de keuken! U denkt toch niet dat ik gek ben en dat ik met het kind hogerop wil? Daar ziet u mij toch hopelijk niet voor aan, mijnheer de secretaris?
- WURM : Ik heb dat ook niet aan u verdiend, muziekmeester. U hebt u altijd voorgedaan als een man die woord houdt en mijn aanspraken op uw dochter stonden vrijwel vast. Ik heb een betrekking waar ik goed van kan rondkomen, de president is mij welgezind, aan kruiwagens ontbreekt het mij niet als ik verder carrière wil maken... U ziet dat mijn bedoeling met mamzell Luise serieus zijn, maar ja... als ze zich door een adellijke windbuil in laat palmen...
- VROUW : Graag wat meer eerbied, mijnheer de secretaris Wurm!
- MILLER : Bek dicht, zeg ik! Maak u geen zorgen, neef. Alles blijft natuurlijk bij het oude. Wat ik afgelopen herfst gezegd heb is nog steeds van kracht. Maar ik dwing mijn dochter niet. Staat u haar aan dan moet ze maar zien dat ze gelukkig met u wordt. Schudt ze van nee - des te beter - ik bedoel, niks aan te doen. U loopt een blauwtje en wij drinken samen een flesje wijn. Het meisje moet met u leven, ik niet. Waarom zou ik haar een man opdringen waar ze

- MILLER : (VERVOLG) geen zin in heeft? Ik wil mijzelf niet op mijn ouwe dag het verwijt maken dat ik mijn kind in het ongeluk heb gestort. Het eten zou me verzuren in de bek, ik zou geengelukkig ogenblik meer hebben.
- VRUW : En als je maar weet dat ik geen toestemming geef. Mijn dochter is voor iets beters en iets hogers bestemd en ik loop naar het gerecht als mijn man zich om laat praten.
- MILLER : Ik sla je je poten kapot als je niet oppast!
- WURM : Een vaderlijke raad doet veel goed bij een dochter, ik hoop dat u goedgunstig aan mij denkt, mijnheer Miller?
- MILLER : Wat klets je nou, man! Het meisje moet goedgunstig aan je denken. Ik kan je haarfijn uitleggen of je geschikt bent voor het orkest, maar een vrouweziel is ook voor een kapelmeester te ingewikkeld. En dan moet me iets van het hart, waarde neef. Een aanbieder die de vader te hulp roept - vergeef me - maar die stelt niet veel voor. Als hij wel wat voorstelt dan moest hij zich schamen dat hij zulke ouderwetse wegen bewandelt. Ontbreekt hem de moed, dan is het een hazehart en daar zijn kleine Luïsjes te goed voor. Zo, nou weet je het! Achter de rug van de vader om moet zo'n jonge gast de dochter proberen te overen. Hij moet er voor zorgen dat zo'n meisje nog liever vader en moeder naar de duivel wenst, dan dat ze hem in de steek laat - of dat ze zélf naar haar vader loopt, zich voor hem op de knieën gooit en zegt dat ze liever sterft dan dat ze de beminde opgeeft. Dat noem ik een kerel! Dat is liefde! En wie zoiets niet klaar krijgt bij het vrouwvolk, die.... die...die doet het dan maar met een ganzeveer!
- WURM : Zeer verplicht, mijnheer Miller. (vertrekt)
- MILLER : Wat nou? Wat nou, neef? U hebt nog niets gedronken? Mijnheer de secretaris? Niks hoort hij en weg is hij. Ik kan wel kotsen als ik die pennelikker tegenover

MILLER : (VERVOLG) me heb. Een onbetrouwbaar stuk vreten dat illegaal de wereld van de goeie God is binnenge-smokkeld... met zijn valse muizeogen en z'n... z'n... Nee, voor ik mijn dochter toch aan zo'n schoft te grabbel gooi... dan heb ik nog liever dat ze....

VROUW : De smeerlap! Maar je hebt het stom aangepakt.

MILLER : Jij bent op je stomst als je verstandig moet zijn. Wat kletste je nou ook over "genadige madame"? Net iets voor Wurm. Als je wilt dat morgen een nieuwtje de hele stad door gaat, dan moet je het hém aan z'n neus hangen. Je hoeft je mond maar even voorbij te praten en die monsieur zorgt ervoor dat vorst èn maitresse èn president het te weten komen en dan hebben we de poppen aan het dansen!

Derde scène

Luisse komt op; de vorigen.

LUISE : (kust haar vader) Goede morgen, Lieve vader...

MILLER : Zo mag ik het zien, Luise, het is goed dat je aan je schepper denkt. Blijf dat altijd doen, dan zal hij je steeds behoeden.

LUISE : Oh, ik heb zwaar gezondigd, vader - Is hij nog hier geweest? Moeder?

VROUW : Wie kind?

LUISE : Ik vergeet dat er buiten hem nog andere mensen zijn - Mijn hoofd is totaal leeg! Was Ferdinand hier?

MILLER : Ik had gehoopt dat mijn Luise die naam in de kerk had achtergelaten.

LUISE : Ik kan mijn hoofd niet meer bij vrome zaken houden, vader. De hemel en Ferdinand verscheuren mijn ziel tot bloedens toe en ik ben zo bang... zo bang... En toch, als we de kunstenaar vergeten omdat zijn schilderij ons totaal in beslag neemt, is dat voor hem het grootste compliment. Als mijn verrukking voor

- LUISE : (VERVOLG) zijn meesterwerk mij de Schepper doet vergeten.... zou dat God niet welgevallig zijn?
- MILLER : Zie je nou: belleterie! Dat krijg je van al dat goddeloze lezen!
- LUISE : Waar zou hij toch zijn...? Al die voorname jonge dames die hem zien en horen en... Ik ben een slecht meisje, ja... Nee, niet boos zijn, vader, niet boos zijn! Ik heb vrede met mijn lot. Ik vraag niet veel... Alleen maar een beetje aan hem denken. Dat kost toch niets? Dit beetje leven... Als het een viooltje was en hij zou het vertrappen... het zou zonder één klacht onder hem sterven!
- MILLER : Luise! Nee, luister Luise! De droesem van mijn levensjaren zou ik er voor over hebben als je de majoor nooit had gezien!
- LUISE : Weet u dan niet dat hij van mij is, voor mij geschapen is, tot vreugde van mij alleen, een godgeschenk!? Toen ik hem voor de eerste keer zag en toen het bloed naar mijn wangen vloog, wist ik: Dat is 'm! Ik sloeg van de wereld af en tegelijkertijd was de wereld nog nooit zo mooi geweest. Ik wist van geen God meer en tegelijkertijd had ik God nog nooit zo liefgehad!
- MILLER : Luise!! - Mijn kleine lieve Luise... Alles...alles wil ik, ouwe kerel, je geven, maar... maar de majoor, Luise, de majoor kan ik je nooit geven.
(af).
- LUISE : Ik wil hem zelfs niet, vader. In dit leven doe ik afstand van hem. Alleen één ding, moeder: als de grenzen verdwijnen en die gehate standsverschillen ooit wegvallen en mensen gewoon mensen zijn, dan... Ik heb alleen mijn schuldeloosheid... Vader heeft het zovaak gezegd... Als de opschik en de dure titels niets meer waard zijn, als God komt en een mensenhart in waarde stijgt, dan ben ik rijk! Dan zijn tranen net zoveel waard als triomfen en mooie gedachten zijn gelijk aan adellijke voorouders, dan ben ik van zeer hoge stand, moeder....

- VRUW : De majoor! Daar is de majoor, Luise! O God, waar ver-
stop ik me zo gauw?!
- LUISE : Nee, blijf nou hier, moeder?
- VRUW : O nee, ik zie er niet uit! Ik moest me schamen!

Vierde scène

Ferdinand rent binnen; de vorigen.

- FERDINAND : Luise!
(Ze staan enkele ogenblikken sprakeloos tegenover
elkaar).
- VRUW : Ik kan me niet zo aan zijne genade vertonen.
(af)
- FERDINAND : Wat zie je wit, Luise.
- LUISE : Het is niets. Niets. Je bent er. Het is al weer over.
- FERDINAND : Hou je nog steeds van me? Mijn hart is zoals gisteren.
Het jouwe ook? Ik ren hier naar toe om te zien of je
vrolijk bent, dan ga ik weg en ben het ook. Maar je
bent niet vrolijk.
- LUISE : Jawel, toch wel. Ferdinand!
- FERDINAND : Je moet me de waarheid zeggen. Je bent het niet.
Ik kijk door jouw ziel als door deze briljant. Geen
smet of ik zie het; geen gedachte op dit voorhoofd
ontgaat me. Wat is er? Gauw, zeg het? Als deze spiegel
helder is trekt er geen enkele wolk over mijn wereld.
Wat is er?
- LUISE : Liefste....! Het klinkt allemaal zo verrukkelijk en
poëtisch wat je zegt en dat allemaal tegen een bur-
germeisje.
- FERDINAND : Wat zeg je nu? Burgermeisje? Ik begrijp je niet. Jij
bent mijn Luise. Wie heeft jouw het idee bijgebracht
dat je nog meer moet zijn? Zie je nou wel dat er iets
is. Als je echt van me hield zou je geen tijd hebben

- FERDINAND : (VERVOLG) om te gaan vergelijken. Als ik bij jouw ben kan ik niet meer logisch denken; ben ik ergens anders, dan droom ik van je... En jij kunt nog zulke eigenaardige gedachten hebben naast je liefde? Schaam je! Met elke minuut die je verdoet met dat gepieker besteel je je geliefde.
- LUISE : Jij probeert me in slaap te sussen, Ferdinand - je wilt mijn ogen weglukken van de afgrond waar ik stellig in terecht zal komen. Als ik even verder kijk: je ambitie, je grootse plannen, je vader...! En ik... niets! Ferdinand er hangt een dolk boven ons hoofd. Ze zullen ons van elkaar scheiden!
- FERDINAND : Ons scheiden? Hoe kom je aan dat voorgevoel, Luise? Ons scheiden! Wie kan wat ons bindt verbreken, Luise? Wie kan de tonen van een akkoord uit elkaar scheuren? Ik ben een edelman - laten ze mij proberen te bewijzen dat mijn adelsbrief ouder is dan het heelaal, of dat mijn familiewapen waardevoller is dan wat er in Luise's ogen geschreven staat: "Deze vrouw is bestemd voor deze man". Ik ben de zoon van de president. Alleen de liefde geeft mij de kracht om de vervloekingen te dragen die door de uitbuiting en het wanbeheer van mijn vader eens mijn deel zullen zijn.
- LUISE : Ik ben zo bang voor je vader!
- FERDINAND : Niet bang zijn. Ik ben voor niets bang, voor niets, alleen voor de grenzen van jouw liefde, Luise, gevaar maakt jou alleen begeerlijker. Ik wil geen woord meer horen over angst, Luise, liefste! Ik zal over je waken als een toverdraak bij een onderaardse schat - heb vertrouwen in me, in mij alleen. Aan deze arm wil ik dat Luise door het leven gaat, de hemel krijgt je mooier terug dan toen hij je liet gaan; met verbazing zal de hemel moeten bekennen wat liefde aan een ziel vermag...
- Luise : Stil! Niet doen, alsjeblieft, niks meer zeggen!
- Oh, als je eens wist... nee, laat maar... je weet

- LUISE : (VERVOLG) niet half hoe je hoop en verwachting me verstikt!! (Wil weg).
- FERDINAND : Luise! Wat is er?! Wat heb je?!
- LUISE : Ik had die dromen van me afgezet en ik was gelukkig... maar nu! Nu! Nu is het afgelopen met alle rust in mijn leven... ik weet het toch!! Van nu af aan ga ik me dingen toewensen... ik ga verlangen... dingen... wilde verlangens hebben... Ga weg! God vergeef het je.... Je hebt het vuur in mijn gedweê hart ontstoken en nooit of te nimmer wordt het geblust! (af; en hij volgt haar).

Vijfde scène

De president en Wurm.

- PRESIDENT : Een serieuze verbintenis? Mijn zoon? Ach wel nee, Wurm, dat geloof ik niet.
- WURM : Exellentie, beveel mij om het Uwe Genade te bewijzen.
- PRESIDENT : Dat hij zo'n burgercanaille het hof maakt, haar vleit, voor mijn part net doet of hij iets voor haar voelt... dat zijn dingen die ik direct voor mogelijk houd en die ik hem allerminst kwalijk neem, maar... De dochter van een muzikant, zeg je?
- WURM : De dochter van muziekmeester Miller, Uwe Genade.
- PRESIDENT : Mooi? Ja natuurlijk.
- WURM : Een wonderschone brunette, die ongelogen een heel goed figuur zou slaan naast erkende schoonheden aan het hof, Uwe.....
- PRESIDENT : Hé, Wurm! Ik geloof dat je zélf een oogje op haar hebt! Als mijn zoon gevoelig is voor vrouwelijk-schoon heb ik goeie hoop dat hij ook in de smaak zal vallen bij de dames. Daardoor kan hij aan het hof een boel gedaan krijgen. Je zegt dat het een mooi meisje is? Wel, ik vind het prettig dat mijn zoon

- PRESIDENT : (VERVOLG) blijkt geeft van een goeie smaak.
En belooft hij die zottin koeien met gouden horens?
Des te beter, want dat wil zeggen dat hij slim genoeg is om in zijn eigen zak te liegen. Hij kan president worden! Zet hij zijn wil nog door ook: prima! Dat betekent dat hij geluk heeft. En als de hele klucht nog bekroond wordt met een gezond kleinkind.... een kapitale grap! Dan drink ik een extra bouteille Malaga op de vruchtbaarheid van mijn nageslacht en ik betaal boete aan die meid voor het feit dat er een buitenechtelijk kind bij haar verwekt is.
- WURM : Ik zou het wel jammer vinden als uwe Exellentie die bouteille alleen maar op zou drinken om wat vrolijker te worden.....
- PRESIDENT : Vergeet nooit, Wurm, dat als ik eenmaal iets geloof, dan brengt niemand mij daar nog van af en dat ik geweldig tekeer ga als ik boos ben....
- WURM : Maar Uwe Genade!
- PRESIDENT : O, ik zie heus wel de humor in van het feit dat je me probeert op te juttten. Dat je een medeminaar opzij wilt schuiven, geloof ik graag, hoor. Het lukt je niet om mijn zoon zwart te maken bij het meisje en nu wil je de vader gebruiken als vliegenklapper, prachtig, daar heb ik echt begrip voor; dat je zo'n uitgelezen schurk bent vind ik persoonlijk alleraardigst, maar, lieve beste Wurm, je moet nooit proberen mij te belazeren. Jij moet nooit - begrijp me goed - nooit je list zover doorvoeren, dat je aan mij persoonlijk komt. Begrepen?
- WURM : Ik vraag uwe Exellentie om vergeving. Als er hier werkelijk sprake is van jalouzie, zoals u denkt, dan is dat alleen met de ogen en niet met de tong.
- PRESIDENT : Helemaal geen sprake van jalouzie zou nog veel beter zijn. Wat kan het je schelen, stomme hond, of je het goudstuk van de munt krijgt of van de bankier! Troost je met de adel hier te lande, Wurm.